

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ, АПТЕЧКАМИ ТА НАПЛІЧНИКАМИ БОЙОВИХ МЕДИКІВ СИЛ ОБОРОНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Шевченко В. О., Шпичак О. С., Подгайний Г. Я.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна
promek-ipksf@nuph.edu.ua

Вступ. В умовах агресії російської федерації проти України ключова роль при рятуванні життя поранених на полі бою належить бойовим медикам. В Збройних Силах України така військова спеціальність з'явилася відносно нещодавно. Міжнародне гуманітарне право визначає їх як медичний персонал, однак деякі командири вважають їх комбатантами. Орієнтуючись на стандарти НАТО, в 2017 році в Збройних Силах України з'явилися дві нові посади: бойовий медик взводу та старший бойовий медик (роти, батареї та їм рівних).

Нещодавня дискусія волонтерських та громадських організацій з командування Медичних Сил стосовно гемотрансфузії на догоспітальному етапі, тобто на етапі тактичної медицини, висвітлює актуальні проблеми в діяльності бойових медиків, невизначеність правового статусу бойових медиків, які надають допомогу при геморагічному шоці. Ця проблема стосується не тільки гемотрансфузії, а й інших медичних маніпуляцій, які повинні здійснювати бойові медики. Міністерство охорони здоров'я України у 2022 році запровадило стандарт щодо терапії геморагічного шоку, який вимагає раннього лікування та введення пораненому крові або її компонентів.

Мета дослідження. Вивчення стану комплектування лікарськими засобами та медичними виробами, аптечками та наплічниками бойових медиків Сил Оборони.

Методи дослідження. В роботі використано законодавчі та нормативно-правові акти України з питань охорони здоров'я військовослужбовців. Стандарт щодо комплектування аптечки та наплічника бойового медика лікарськими засобами та медичними виробами, а також наукові публікації, присвячені питанням постачання медичного майна Збройних Сил України.

Результати. За результатами проведеного аналізу, було встановлено, що Стандарт щодо комплектування тактичного наплічника прописаний у Наказі МОЗ України № 6 від 5 січня 2017 року «Про затвердження переліків лікарських засобів та медичних виробів, які повинні бути в складі аптечок медичних загальновійськових індивідуальних, аптечки автомобільної загальновійськової, наплічника медичного загальновійськового санітара та наплічника медичного загальновійськового санітарного інструктора», однак кожний рюкзак підбирається військовим медиком індивідуально. В наплічнику багато витратних матеріалів та медичних виробів, щоб закрити потреби

підрозділу. Умовно, це велика аптечка, що комплектується із розрахунку надати повноцінну допомогу на полі бою в середньому 5 бійцям (більше медик просто не зможе нести на собі). До наплічника медика входить 10 турнікетів та 6-8 бандажів. Наплічник має об'єм 40-45 літрів і вагу до 10 кг.

До засобів, які є відсутніми в індивідуальних аптечках відносять шприци, венфлони, шини, абдомінальні та 8-дюймові бандажі, мішок Амбу для штучного дихання, набір орофарингеальних повітроводів, фізіологічний розчини в полімерному пакуванні, антисептик та ін'єкційні лікарські засоби.

Встановлено, що у наплічнику бойового медика містяться переважно ін'єкційні лікарські засоби, що виробляються вітчизняними заводами-виробниками. Що стосується таблетованих лікарських засобів, то період їх всмоктування є повільнішим по відношенню до ін'єкційних препаратів. Крім того, не завжди поранений самостійно може проковтнути таблетки, у зв'язку з чим перевага при рятуванні поранених військовослужбовців надається парентеральним лікарським засобам.

Відповідно до змін, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 721 від 29.06.2017 р. «До Переліку лікарських засобів та медичних виробів, які повинні бути в складі наплічника медичного загальновійськового санітара та наплічника медичного загальновійськового санітарного інструктора» до наплічника бойового медика входять такі препарати: транексамова кислота 100 мг/мл 5 мл розчин для ін'єкцій (10 ампул); натрію хлорид 0,9 % 400 мл (500 мл) розчин для інфузій в полімерних пакетах (контейнерах) (6 флаконів); гідроксиетилкрохмаль 6 % 400 мл (500 мл) розчин для інфузій в полімерних пакетах (контейнерах) (5 флаконів); парацетамол 500 мг, табл. № 30 (3 по 10); мелоксикам 7,5 мг, табл. № 30 (3 по 10); ципрофлоксацин 500 мг (або левофлоксацин 500 мг) табл. № 30 (3 по 10); налбуфіну гідрохлорид 10 мг/мл 1 мл шприц-тюбик для в/м ін'єкцій** № 20 (2 по 10); декскетопрофен 25 мг/мл 2 мл розчин для ін'єкцій або кетопрофен 100 мг/мл 2 мл розчин для ін'єкцій (10 ампул); дексаметазон 4 мг/мл по 1 мл розчин для ін'єкцій (5 ампул); лопераміду гідрохлорид 2 мг, табл. № 20 (2 по 10); ондансетрону гідрохлорид 2 мг/мл по 2 мл розчин для ін'єкцій (4 ампули); хлоргексидин біглюконат 0,05 % 100 мл у флаконах полімерних (2 флакони); сульфацил натрію 30 % 10 мл у полімерних флаконах (1 флакон); Вугілля активоване 0,25 г, табл. № 50.

Крім вище зазначених лікарських засобів, до комплекту також входять: перев'язувальні засоби, шовні матеріали, лейкопластирі; медичні предмети витратні; лікарські предмети, апарати та хірургічні інструменти; забезпечення прохідності дихальних шляхів; санітарно-господарське майно інвентарне й тара (наплічник медичний санітара та/або наплічник медичний санітарного інструктора).

В рамках виконання науково-дослідної роботи «Розробка складу, технології та біофармацевтичні дослідження лікарських засобів на основі природної та синтетичної сировини» (номер державної реєстрації 0114U000945), науково-педагогічними працівниками кафедри промислової фармації та економіки Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації НФаУ, м. Харків спільно з компанією «Nikorharm» вперше в Україні введено в експлуатацію виробництво щодо випуску лікарських засобів для парентерального та орального застосування в поліетиленовому пакуванні з використанням інноваційних технологій та повною автоматизацією процесу відповідно до вимог Належної виробничої практики (GMP).

Слід відзначити, що раніше зазвичай при виробництві парентеральних лікарських засобів перевага надавалась первинній упаковці у вигляді скла (скляних ампул). Нині світові стандарти фармацевтичного виробництва упаковок дещо змінилися і скло більше не вважають найбільш оптимальним матеріалом для парентеральних лікарських засобів. Тому, в останні роки широкого значення для фармацевтичної науки і практики набуває поліетилен спеціального медичного призначення завдяки його беззаперечних переваг, зокрема зручності при транспортуванні, зберіганні та застосуванні, особливо для бойових медиків при наданні допомоги пораненому на догоспітальному етапі.

Висновки. Проведено дослідження щодо вивчення стану комплектування лікарськими засобами та медичними виробами, аптечками та наплічниками бойових медиків Сил Оборони. Результати аналізу свідчать про те, що незважаючи на введений в дію Стандарт щодо комплектування тактичного наплічника, прописаний у Наказі МОЗ України № 6 від 5 січня 2017 року «Про затвердження переліків лікарських засобів та медичних виробів, які повинні бути в складі аптечок медичних загальновійськових індивідуальних, аптечки автомобільної загальновійськової, наплічника медичного загальновійськового санітара та наплічника медичного загальновійськового санітарного інструктора», вміст рюкзака для військових медиків у кожному випадку підбирається індивідуально, що потребує особливої уваги з боку відомчих органів, підпорядкованих Міністерству Оборони України.

Вітчизняні розробки у вигляді парентеральних лікарських засобів в поліетиленовому пакуванні, отримані спільними зусиллями вчених кафедри промислової фармації та економіки ІПКСФ НФаУ та практикуючих фахівців компанії «Nikorharm», є одним з фрагментів результатів проведення науково-дослідної діяльності науково-педагогічних працівників кафедри в даний час. Крім того, слід також звернути особливу увагу на потреби в лікарських засобах, які обов'язково повинні входити до аптечок та наплічників бойових медиків для ефективного надання невідкладної допомоги пораненим.